

ประเทศไทย: ดำเนินการเอาผิดกับทหารในข้อหากรรมานและสังหารพลเมืองสัญชาติเมียนมา

รายงานใหม่จากฟอร์ตีฟายไรต์ เผยความเป็นไปได้ในการปกปิดข้อเท็จจริง

(กรุงเทพฯ 14 พฤศจิกายน 2567) รายงานฉบับใหม่ที่เผยแพร่โดยฟอร์ตีฟายไรต์ในวันนี้ มีหลักฐานที่ชี้ให้เห็นว่า ทหารไทยได้ควบคุมตัวและกรรมานพลเมืองสัญชาติเมียนมา นายอ่องโกโก อายุ 37 ปี จนเสียชีวิตในบริเวณใกล้กับพรมแดนประเทศไทย-เมียนมา จากนั้นเจ้าหน้าที่ไทยได้ส่งลงโทษพลเมืองสัญชาติเมียนมาอีกคนหนึ่งในความผิดฐานทำร้ายร่างกายจนทำให้ผู้อื่นถึงแก่ความตาย รัฐบาลไทยควรดำเนินการให้มีการสอบสวนอย่างรอบด้านโดยพลันและไม่ลำเอียง ต่อกรณีที่ทหารไทยอาจมีส่วนเกี่ยวข้องกับการกรรมานและการเสียชีวิตของนายอ่องโกโก และประกันว่าผู้กระทำความผิดทุกคนจะต้องถูกนำตัวเข้าสู่กระบวนการยุติธรรม ฟอร์ตีฟายไรต์กล่าว

“การกรรมานและการสังหารนายอ่องโกโกอย่างโหดร้ายนี้ไม่ควรถูกปล่อยผ่านไปอย่างไรก็ตาม เจ้าหน้าที่ทหารไทยที่เกี่ยวข้องโดยตรงต้องถูกนำตัวเข้าสู่กระบวนการยุติธรรมโดยไม่ชักช้า” แมทธิว สมิธ ประธานกรรมการบริหาร ฟอร์ตีฟายไรต์กล่าว “แม้ว่าขณะนี้จะยังไม่เห็นความรับผิดชอบในกรณีที่ทหารมีส่วนกับการสังหารอ่องโกโก แต่ทางการไทยสามารถเปลี่ยนแปลงสถานการณ์นี้ได้ และป้องกันไม่ให้เกิดการลอยนวลพ้นผิดขึ้น รายงานของเรามีเจตนาเพื่อช่วยให้ทางการไทยประกันให้เกิดความยุติธรรมในคดีนี้”

รายงานความยาว 42 หน้า ในชื่อ *ความตายที่พรมแดนไทย-เมียนมา: การควบคุมตัว การกรรมาน และการสังหารอ่องโกโก พลเมืองสัญชาติเมียนมาในประเทศไทย* ให้ข้อมูลอย่างละเอียดเกี่ยวกับกรณีที่ทหารสี่นายควบคุมตัวอ่องโกโกในวันที่ 12 มกราคม 2567 ใกล้กับพรมแดนประเทศไทย-เมียนมา ในอำเภอแม่สอด จังหวัดตาก จากนั้นทหารสามนายจากจำนวนสี่นาย ได้ซ้อมกรรมานอ่องโกโก ซึ่งต่อมาเสียชีวิตจากพิชบาดแผล รายงานเน้นให้เห็นปัญหาของการสืบสวนสอบสวนของเจ้าหน้าที่ตำรวจไทยในคดีการเสียชีวิตของอ่องโกโก รวมทั้งการพิจารณาคดีและพิพากษา นายศิรัช (ไม่มีนามสกุล) พลเมืองสัญชาติเมียนมา อายุ 24 ปี ให้ความผิด ซึ่งเขาเป็นประจักษ์พยานรู้เห็นการกรรมานของอ่องโกโกด้วย

ในวันที่ 12 มกราคม 2567 เวลา 11.00 น.โดยประมาณ ทหารไทยสี่นายได้ควบคุมตัวนายอ่องโกโกใกล้กับสะพานไม้ในบริเวณที่เรียกว่า ‘พื้นที่ 70 ไร่’ อ.แม่สอด จ.ตาก ประจักษ์พยานเล่าให้ฟอร์ตีฟายไรต์ฟังว่า ทหารสามนายได้ทุบตีนายอ่องโกโกอย่างรุนแรง โดยได้ใช้เครื่องมือที่ทำจากไม้ขนาดยาวด้วย จากคำให้การของประจักษ์พยานที่บอกกับฟอร์ตีฟายไรต์และภาพถ่ายของร่างผู้เสียชีวิตที่ตรวจสอบโดยฟอร์ตีฟายไรต์พบว่า อ่องโกโกมีบาดแผลฟกช้ำที่รุนแรงและมีเลือดออกจากรอยแผลบาด เขายังมีรอยฟกช้ำที่หน้าผาก โหนกแก้มทั้งสองข้าง และที่จมูก ส่วนหลังของเขาเกือบทั้งหมดมีรอยฟกช้ำอย่างรุนแรง ภาพถ่ายยังแสดงให้เห็นบาดแผลที่ลึกเป็นแนวยาวประมาณหนึ่งนิ้วบนข้อศอกด้านขวาของเขา

หนึ่งในประจักษ์พยานหลายคน “ม.ล.” (ไม่ใช่ตัวย่อของชื่อจริง) บอกกับฟอร์ตีฟายไรต์ว่าทหารสอบปากคำเขาก่อนจะลงมือทำร้ายเขา โดยบอกว่า:

หลังอ่องโกโกพูดจบ [เพื่อตอบคำถาม] หัวหน้าชุด [ของทหาร] ได้เริ่มซ้อมเขาต่อหน้าพวกเรา โดยใช้ไม้ไฟต์ที่หลังและขาข้างกันหลายครั้ง ตีแรงจนกระทั่งไม้ไฟต์หัก จากนั้นพวกเขาก็ใช้ไม้ยาวประมาณ 1.5 เมตร [เกือบห้าฟุต] เพื่อตีต่อไป จนกระทั่งไม้หักอีก

อ่องโกโกอาศัยอยู่ในประเทศไทยและเคยเป็นอดีตชุดรักษาความปลอดภัยหมู่บ้าน (ชรบ.) ซึ่งเป็นกองกำลังของชุมชนที่ได้รับการฝึกฝนจากทางการไทย ประจักษ์พยานบอกกับฟอร์ตีฟายไรต์ว่าทหารไทยทำการควบคุมตัวและตั้งคำถามกับอ่องโกโกว่าทำไมเขาซึ่งเป็นคนเมียนมาจึงสวมใส่เสื้อกั๊กชรบ.

รายงาน *ความตายที่พรหมแดนไทย-เมียนมา* อ้างอิงจากการสืบสวนอย่างละเอียดโดยฟอร์ตี้ฟายไรต์ในอำเภอแม่สอด จังหวัดตาก ประเทศไทย ตั้งแต่เดือนมกราคม จนถึงกันยายน 2567 องค์กรได้ทำการสัมภาษณ์บุคคลทั้งหมด 23 ราย โดยผู้ให้ข้อมูลประกอบไปด้วยประจักษ์พยาน สมาชิกชุมชนความปลอดภัยหมู่บ้าน ผู้ใหญ่บ้าน สมาชิกในครอบครัวและผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับอ่องโกโก และนักปกป้องสิทธิมนุษยชนที่ทำงานกับผู้โยกย้ายถิ่นฐานในอำเภอแม่สอด นอกจากนี้ฟอร์ตี้ฟายไรต์ยังได้ประสานงานโดยตรงกับตำรวจแม่สอด และเดินทางไปยังจุดที่อ่องโกโกถูกจับกุมและทรมาน

นอกจากนี้ ฟอร์ตี้ฟายไรต์ยังได้รับและตรวจสอบผลการชันสูตรศพของอ่องโกโก ตลอดจนภาพหลักฐานไม่ว่าจะเป็นภาพถ่ายที่ถูกถ่ายขึ้นขณะเขาจับกุมและภายหลังจากที่เขาเสียชีวิต ซึ่งแสดงให้เห็นถึงร่องรอยของการทรมานอย่างชัดเจน ฟอร์ตี้ฟายไรต์ยังได้สัมภาษณ์นายศิรชัชและทนายความของเขา และเข้าร่วมสังเกตการณ์ในการสืบสวนที่ศาลจังหวัดแม่สอด ในวันที่ 1 และ 9 สิงหาคม 2567 ด้วยการสืบสวนอย่างละเอียดนี้ ฟอร์ตี้ฟายไรต์ได้บันทึกหลักฐานสำคัญที่จะช่วยให้ความกระจ่างเกี่ยวกับเหตุการณ์การเสียชีวิตของอ่องโกโก

เช่นเดียวกันกับนายอ่องโกโก นายศิรชัชเคยเป็นสมาชิกชมรม ในวันที่ 27 กันยายน 2567 ศาลไทยตัดสินลงโทษจำคุกศิรชัชเป็นเวลาสามปีกับสี่เดือน ในข้อหาร่วมกันทำร้ายนายอ่องโกโกจนถึงแก่ความตาย ในระหว่างที่เขียนแถลงการณ์ฉบับนี้ ยังไม่มีเจ้าหน้าที่ทหารไทยรายใดถูกจับกุมหรือเข้าสู่กระบวนการพิจารณาคดี

“การตัดสินลงโทษนายศิรชัชเป็นความผิดพลาดในกระบวนการยุติธรรม” แมทธิว สมิธ กล่าว “หลักฐานที่มีอยู่ชี้ให้เห็นว่าความรุนแรงนั้นกระทำโดยทหารอย่างน้อยสามนายจนทำให้นายอ่องโกโกเสียชีวิต แต่ศิรชัชกลับต้องรับโทษให้กับการกระทำของพวกเขา”

ในวันที่ 18 กันยายน 2567 ฟอร์ตี้ฟายไรต์ได้ส่งจดหมายถึงกระทรวงยุติธรรม สำนักงานตำรวจแห่งชาติ และคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ เพื่อให้ข้อมูลเกี่ยวกับการสอบสวนของฟอร์ตี้ฟายไรต์ และขอเข้าพบเพื่อพูดคุยเกี่ยวกับการเสียชีวิตของอ่องโกโก

ในวันที่ 22 ตุลาคม 2567 ฟอร์ตี้ฟายไรต์ได้รับจดหมายเชิญจากกรมสอบสวนคดีพิเศษ (DSI) ให้เข้าพบเพื่อให้ถ้อยคำตามข้อมูลการสืบสวนของเรา ต่อมาวันที่ 7 พฤศจิกายน ฟอร์ตี้ฟายไรต์ได้ไปให้ถ้อยคำและร้องเรียนเกี่ยวกับการเสียชีวิตของอ่องโกโก องค์กรได้ส่งมอบรายงาน *ความตายที่พรหมแดนไทย-เมียนมา* ในฉบับภาษาไทย และหลักฐานอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้องกับคดีนี้ให้กับทางกรมสอบสวนคดีพิเศษด้วย

เมื่อสัปดาห์ที่แล้ว ระหว่างวันที่ 5-6 พฤศจิกายน คณะกรรมการต่อต้านการทรมานแห่งสหประชาชาติ ซึ่งเป็นคณะกรรมการผู้เชี่ยวชาญที่ตรวจสอบการดำเนินงานตามอนุสัญญาต่อต้านการซ้อมทรมานของบรรดารัฐภาคี ซึ่งรวมถึงประเทศไทย ได้พิจารณาการดำเนินงานของประเทศไทยตามสนธิสัญญานี้ ระหว่างการพิจารณา นางสาวเอมอร เสียงใหญ่ อธิบดีกรมคุ้มครองสิทธิและเสรีภาพ กระทรวงยุติธรรมของประเทศไทยกล่าวว่า “...ไม่มีบุคคลใดได้รับการยกเว้นจากความรับผิดชอบทางอาญาเนื่องจากการซ้อมทรมาน...” และได้เสริมว่า กฎหมายไทยมีข้อบทที่กำหนด “บทลงโทษกรณีที่เป็นความผิดอุกฉกรรจ์ที่นำไปสู่การเสียชีวิต และกรณีที่มีผู้เสียหายเป็นกลุ่มเปราะบาง”

สิทธิที่จะไม่ตกเป็นเหยื่อของการซ้อมทรมานเป็นสิทธิที่ไม่อาจงดเว้นได้ภายใต้กฎหมายระหว่างประเทศ หมายถึง สิทธิประเภทนี้ไม่สามารถถูกระงับ หรือจำกัดภายใต้สถานการณ์ใด ๆ กฎหมายในประเทศของไทยรวมทั้งรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการทรมานและการกระทำทำให้บุคคลสูญหาย (พ.ร.บ. ซ้อมทรมานฯ) ประมวลกฎหมายอาญา และประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา ยังรับรองสิทธิที่จะมีชีวิตรอด และคุ้มครองให้ปลอดภัยจากการสังหารนอกกระบวนการกฎหมาย รวมทั้งคุ้มครองให้ปลอดภัยจากการทรมานและการจับกุมโดยพลการ และสิทธิที่จะได้รับการเยียวยาบางประการสำหรับผู้ได้รับผลกระทบจากการกระทำผิดอาญา

ใบแจ้งข่าว

ภายใต้พ.ร.บ. ซ่อมทรมาณฯ กรณีที่ผู้กระทําผิดเป็นเจ้าของพนักงานของรัฐต้องระวางโทษจำคุกห้าปีถึง 15 ปี และปรับระหว่าง 200,000 ถึง 500,000 บาท

เจ้าหน้าที่ทหารไทยที่มีส่วนในการกระทําความผิดนั้นมิได้ลอยตัวอยู่เหนือกฎหมาย และควรถูกนำตัวเข้าสู่การพิจารณาคดีที่เป็นธรรมและไม่ล่าเอียง ไม่ว่าจะมียศหรือสังกัดหน่วยงานใด พอร์ตีฟายไรต์กล่าวในวันนี้

พอร์ตีฟายไรต์ องค์กรสหประชาชาติหน่วยต่าง ๆ และองค์กรสิทธิมนุษยชนทั้งในและต่างประเทศต่างได้บันทึกเหตุการณ์ความเกี่ยวข้องของเจ้าหน้าที่ทางการไทยในการคุกคามผู้อพยพและผู้ลี้ภัยมาอย่างยาวนาน ไม่ว่าจะเป็น การจับกุม การควบคุมตัว และการรีดไถผู้ลี้ภัยเมียนมา ซึ่งกระทําโดยพลการ ในบางครั้งเหตุการณ์เหล่านั้นได้นำไปสู่การสืบสวนและการรับผิดชอบแล้ว

ตัวอย่างเช่น ในเดือนตุลาคม 2566 ตำรวจแม่สอดได้ตั้งคณะกรรมการเพื่อสืบค้นข้อเท็จจริงภายหลังจากที่พอร์ตีฟายไรต์ได้เก็บข้อมูลเกี่ยวกับตำรวจไทยที่มุ่งเป้าจับกุมและรีดไถผู้ลี้ภัยชาวเมียนมาซึ่งจะเข้ารับการรักษายาบาลในแม่สอด และตัวอย่างอื่น ๆ เช่น ในเดือนมิถุนายน 2565 รัฐสภาไทยได้เริ่มการสอบสวนเกี่ยวกับการรักษายาบาลของผู้ลี้ภัยในประเทศไทย ภายหลังจากที่พอร์ตีฟายไรต์ได้บันทึกการกระทําของเจ้าหน้าที่ทางการไทยที่ขัดขวางไม่ให้ผู้ลี้ภัยเข้ามายังประเทศไทย ตัวอย่างที่เห็นชัดอีกกรณีหนึ่ง คือ ในเดือนกรกฎาคม 2560 ประเทศไทยได้ตัดสินลงโทษผู้กระทําความผิดหลายสิบคนรวมถึงทหารยศพลโทจากกองทัพบกไทย ในการพิจารณาคดีคํานุชย์ครั้งใหญ่ที่สุดของประเทศ หลังจากมีหลักฐานเปิดเผยว่าเจ้าหน้าที่รัฐของไทยร่วมมือกับขบวนการคํานุชย์ข้ามชาติ ที่มีส่วนในการทรมาณ ข่มขืน รีดไถ และฆาตกรรมผู้ลี้ภัยซึ่งส่วนใหญ่เป็นชาวโรฮิงจาจำนวนหลายร้อยหรืออาจถึงพันคน

ในวันที่ 9 ตุลาคม 2567 รัฐสมาชิกสหประชาชาติได้เลือกประเทศไทยให้เป็นสมาชิกของคณะมนตรีสิทธิมนุษยชนแห่งสหประชาชาติ ซึ่งเป็นกลไกขององค์การระหว่างประเทศในการส่งเสริมและคุ้มครองสิทธิมนุษยชนทั่วโลก

“ในฐานะที่ได้เข้ามาเป็นสมาชิกของคณะมนตรีสิทธิมนุษยชนแห่งสหประชาชาติ ผู้นำประเทศไทยย่อมมีความรับผิดชอบมากขึ้นในการคุ้มครองสิทธิมนุษยชน” แมททิว สมิธกล่าว “การนำตัวผู้สังหารอ่องโกโกที่แท้จริงเข้าสู่กระบวนการยุติธรรม เป็นก้าวอย่างสําคัญเพื่อให้เกิดการคุ้มครองผู้อพยพย้ายถิ่นและผู้ลี้ภัย ซึ่งเป็นสองกลุ่มประชากรที่ได้รับผลกระทบจากการละเมิดสิทธิมนุษยชนอย่างร้ายแรงในประเทศ”

(หมายเหตุ: ในกรณีที่มีความคลุมเครือในเนื้อหาหรือการใช้คำศัพท์ ทางองค์กรขอให้ยึดรายละเอียดจากรายงานภาษาอังกฤษเป็นฉบับหลัก)

สำหรับข้อมูลเพิ่มเติม โปรดติดต่อ:

แมททิว สมิธ ประธานกรรมการบริหาร พอร์ตีฟายไรต์

อีเมล: matthew.smith@fortifyrights.org

X: @matthewsmith